

ОКТАБРЬ

10
вторник
1939 он
№ 235 (2935)
Сэн 10 мнгэ

БҮРЯТ-МОНГОЛ ҮНЭН

ВКП(б)-ийн Б-М.
Обкомой ба
БМАССР-эй Верховно
Соведэй Президиумай
О Р Г А Н

Гурбадах табан жэлэй хоёрдохи жэлэй шийдхэхы харанууд

Манай ороной бүхы арадай захыдал ади, социалистическэ промышленность үдэр бүри ургажа ба бүхэжэ байна. Гурбадахы Сталинка Табанжэлүүдэй туйлай нэ план действэдэ байна, тэрээр хараалагдахан агуухэ ба шийдхэн шэнэ программа амжалтайгаар бөөлүүлэгдэжэ байна. Хүдэлмэришэн анги ба бүхы советскэ арад болбол партиин XVIII съезд дээрэ нүхэр Сталинаар таалагдахан, историческэ зорилгоуды дүүргэхын түлөө шууд шийсэжэ. Главна капиталистическэ ороноуды үйлдбэринин захирлын ба промышленностин гуралтын темпүүдэй талаар үсэжэ урдан гараад байхан хаан, энээнэй хүүлээр—тэдэнэры мрын 10-15 жэлэй торшо соот бааа экономическэ хүсэжэ урдан гарахын тулада, манай промышленностин дэбжэлтэ, манай бүтөөсн ургалты, үйлдбэринин техникын нарийжан амжалтыг саашан хүгжөөн асарүүлхэ. (Сталин).

Энэ жэлэй үнгэрхөн 9 хараад болбол бүхы промышленность дээрбэрин ургалтын харануудтайгаа. Үнгэрэгшэ жэлэйхитэй эсхэлээд хараа наа, бүхы промышленность Наркоматуд продукт гаргалгаа эхэлхэ. Манай ороной түлшэ, электрическэ энерги, металлурги, химическэ продукты, шинэнууд, барилгын материалуд, модон, ткань ба хүнгэн промышленностин бусад издэлүүд, загнаан, мяхан ба бусад продуктунд эхэ болоо. Ашаа шөлөг мүн лэ эхэ болоо. Ургалтын темпн талаар машинабайгуултын ба оборонно промышленность, химическэ промышленность, үйлдбэринин металлурги, ага хоолой промышленностин загнаанай, мяханы ба бусад отраслинуд ургалтын дахжа. Удсан саг соо нэгэ дурдаа байхан, мүнэнэй транспорт, энэ жэлдэ урагшаа алханай үнгэрэгшэ жэлүүдтэ хамагшэ тусгаар хүдэлмэрилхөн ойролцоо промышленностид хайжаа харагдажа эхилээ.

Арадай ажахы ба манай ороной оборонны хүсэмбэрийг саашан хүгжүүлхэ зорилгонууд болбол промышленностид шэнэ эвэрэлтэнүүдэ хэнэ. Тимжүүлдхөн гурбан хара соо—дүрбэдхи квартал соо—промышленность хадаа үшөө бүри хурдан темпээр хүгжэжэ ёһотой. Манай дүүргэдэггүй, зунай селдэ бархашаа үүднэ илан даа шададаггүй, промышленностин хожомдонги халбаринуудай урагшаа жүтхэхэ ба хүгжүүлхэ гэгдэлтэ усадхаа зорилго байна. Промышленностин үйлдбэринин үшөө түргэнээр ажаа харагдажа байна.

Дүрбэдхи квартал соо түлшэ, металлургическэ, энергетическэ ба машинабайгуулгын промышленностин хүдэлмэрилгэнэ урда тусгаар харюусалгатай аргонууд табида. Шулуу үрлэн, нефть, булад, прокат, электрическэ энерги, машина—продукцинуудгүйгөөр арадай ажахын нэгшлэ халбары урагшаа ажаа шадахагүй байна.

Энэ жэлдэ бидэнэр болбол түлшэ, металлурги хаа-хаанагүй, тэдэнэй байхан лэ газарта хүгжүүлхэ гэгдэн гурбадахы табанжэл лозунгуудай нэгшлэ гүйлгэхын тулада хүдэлмэрилгэнэ Шулуу нүүрхэнэй томо томо хайрхануудай—Донецк, Кузнецк, Подмосковск, Уральск, —тусгаар, нүүрхэ малталга болбол хэдэн олон шэнэнүүд уурхай дээрэ хүгжэжэ байна. Манай бассейнууд болбол түлшэ, металлурги, химическэ, энергетическэ эхэлхэхэ туйлай эхэ резервтай байна. Эдэ резервнууд ажаалай стахановскэ метод хэрэглэгдэ, үндэр дээдэ техницистбод, механизмы архим хайнаар хэрэглэгдэ байна.

Мал үйлдбэрилэн гарагалгын нэгшлэ болбол домно бэхэни, үнэн бүхэни, прокатна станцины архим хайнаар хэрэглэгдэ байна.

лэлгээр туйлагдаха байна. Хүүлэй табан жэлэй торшо соо мартовскэ печинэй квадратна метр пода бүхэжэ булад аалга горитой эхэ болоо, гэгшлэ, энэ хадаа металлургин стахановчануудай абанан результатууднаа үшөө тон холо байна. «Гадардын» шалтагаан гэжэ нэрлэгдэдэгээр домнада ба мартендэ простойнуудай байхагүйн тулада, завдууд дээрэ боро бодлой үбэрэй запасе байгуулахы металлургануудта шууд хала. Энэнтэй хамта хара металлургида график бин болгохын түлөө, тагша, аваригүй хүдэлмэрин түлөө большевистскэ тэмсэлтэ ябуулаха хэрэгтэй.

Манай энергетигүүд тон харюусалгатай үдэдэ ороо. Бүхы электрическэ станцинуудай максимум нэ хүсөөр ба точноор хүдэлмэрилдэг болохо ёһотой, намар-үбэрэй максимум ойрогшоо байна. Энэ жэлдэ энээнэй бүхы условинууд хүсэд зохистой. Электрическэ станцинууд дээрхи ремонт үнгэрэгшэ жэлэйхитэй хайнаар үнгэрэгдэ. Манай энергетигүүд болбол бүхы дугуунуудаа ойрын үдэрнүүдтэ эсэлхэ, түлшын үбэрэй запас байгуулахын тухай оролдохо ба аваригүй хүдэлмэрини станиц бэхэндэ, агрегат бүхэндэ хангаха ёһотой.

Орон болбол саашанки техникческэ прогрессе машинабайгуулгашаднаа эрэнэ. Арадай ажахы болбол шэнэ янзын машинанууд, станогүүд ба оборудованида улам улам эхэ эрэлтэнүүдэ хэжэ байна. Боевой техника нарийжуулагдажа байна, тиниэ хадаа Хүдэлмэришэн-Тарашанай Улаан Армида ба Улан-Саргэй Флотто зорюулан гарагдахан, оборонно промышленностин продукция баал нарийжаа ёһотой. Техническэ шэнэ зүйлүүдэ удаалгагүй шудалан абаха ба дэлгэрүүлхэ хэрэгтэй.

Ажаалай бүтөөсн саашадаа дэсэлүүлхэ явадал хадаа промышленностин бүхы хүдэлмэрилгэнэд түрүүлхын ба тон шухала зорилго мүн. Үсөөн тооной хүдэлмэрин хүсэнууды хэрэглэн, планна дүүргэжэ, продукция гаргалгаа эхэлхэжэ хураха хэрэгтэй. Энэ талаар хэдэн эхэ аргабайдал байлани стахановчууд хуруулаа. Олонстаногүүдэ обслуживалалга, професинүүдэ хамтаар тааруула, үйлдбэрини рационализацилга—эгээл эдэ хадаа ажаалай бүтөөсн ургалтын шалгадал замуд гэгшэ, энээн дээрэ үйлдбэринин халбары бүхы гараха ёһотой.

Экономин—ажалай ба материальна үнэтэ зүйлэй экономин проблеманүүд манай урда бүхы хэмжээгээрэ байна.

Жэлэй шийдхэхы харанууд гарба. Түрүү хүдэлмэрилгэнэ, служацинууд, инженерүүд, техникүүд, хозяйственнигүүд болбол тэдэнэй урда байгаа зорилгонуудай шухала байлани ойлгон мэдэржэ, дүрбэдхи квартал соо архим амжалтанууды туйлахын түлөө соревнованида орсод. Октябрскэ социалистическэ революциин XXII жэлэй офе тэмдэглэн, үйлдбэринин шэнэнүүд амжалтанууды туйлахы уриалан, Лениной орденто москвскэ «Красный Пролетарий» заводай коллективэй уриалы хэдэн олон предпринятиуд дээрэ хайнаан абана. Манай ороной бүхы ажалшани октябрийн урда тээхи соревнованида оруулаха ба дүрбэдхи квартал арайдай ажахын планине дүүргэлдэ ажаалай дэсэлэлтэ шалдуулаха хэрэгтэй.

Гурбадахы Сталинка Табанжэлэй хоёрдохи жэлэй планине дүүргэжэ, үлүүлэн дүүргэжэ!—энэ хадаа мүнөөдэрэй лозунг гэгшэ. «Бидэнэр болбол 1939 оной арадай ажахын планине хайнаар дүүргэлдэ хадаа бүхы гурбадахы табанжэлэй планине дүүргэхэ хэрэгтэ алба хэхын тулада, бүхы хэхэ ёһотойбди». (Молотов).

(“Правды” түрүү бэшгэнэ).

Баруун фронт дээрэ

Париж, октябрийн 7. (ТАСС). Баруун фронт дээрэ, тусгаарлабал Саар-районд баруун-урдахи районо, анхны активност тэмдэглэгдэжэ, нэгшлэ мүнөөдэр үлгөөгүүрэй активнэ соо хэлэгдэнэ.

Бүссель, октябрийн 7. Газета болбол военна ябууламд овор соохоо, «франко-

германскэ фронт дээрэ амгалан үе үргэлжэлээр байна гэжэ бэшэнэ. Үүлэтэй ба бороотой улирлай байхан дээрхөө, авиаци хадаа активностноо буларуулаха баатай болоһон байна. Зигфридын лини дээрхи агсаар байдалаа мууд асаруулаа».

(ТАСС).

БҮРЯТ-МОНГОЛ АССР-эй АЙМАГУУДАЙ, ГОРОДУУДАЙ, ГОРОДУУДАХИ РАЙОНУУДАЙ, ХОШУУНАЙ, СОМОНУУДАЙ, ХҮДӨӨГЭЙ БА ПОСЕЛОГУУДАЙ АЖАЛШАДАЙ ДЕПУТАДУУДАЙ СОВЕДУУДТЭ ХУНГАХА ХУНГАЛТАНУУД ТУХАЙ ПОЛОЖЕНИ*)

БҮЛЭГ V

ХОШУНУУДАЙ, СОМОНУУДАЙ, ХҮДӨӨГЭЙ БА ПОСЕЛОГУУДАЙ АЖАЛШАДАЙ ДЕПУТАДУУДАЙ СОВЕДУУДТЭ ХУНГАХА ХУНГУУЛИЙН ОКРУГУУД БА ХУНГУУЛИЙН КОМИССИНУУД.

СТАТЬЯ 41. Хошуунуудай, сомонуудай, хүдөөгэй ба поселогуудай ажалшадай депутатуудай Советүүдтэ хунгаха хунгуулийн округууд болбол хошуунуудай, сомонуудай, хүдөөгэй ба поселогуудай ажалшадай депутатуудай Советүүдээр байгуулагдаха.

Бурят-Монгол АССР-эй Конституциин 108-дахы статьягай үндсээр, хунгуулийн округууд хадаа доордорсоголдан нормонуудай ёһоор байгуулагдаха:

1000 хүнүүдхэ дээшэ арадзонтой хошуунууд, сомонууд, хүдөөгэй ба поселогуудай Советүүдтэ территория дээрэ—арадзонтой 100 хүн бүхэндэ хунгуулийн нэгэ округ, зүгөөр 25 округууднаа дээшэ бэшэ байха; 1000 хүнүүд хүртэр арадзонтой хошуунууд, сомонууд, сельсоветүүд ба поселогуудта хунгуулийн 9 округууд байгуулагдаха.

СТАТЬЯ 42. Хошуунуудай, сомонуудай, хүдөөгэй ба поселогуудай ажалшадай депутатуудай Советүүдтэ хунгаха хунгуулийн округуудай списогүүд хадаа хошуунуудай, сомонуудай, хүдөөгэй ба поселогуудай ажалшадай депутатуудай Советүүдтэ гүйсэдхэхэ комитетүүдээр, хунгалтаһаа урид 55 хоногхоо доошэ бэшэ байхада тунхаглагдаха.

СТАТЬЯ 43. Хошуунай, сомоной, хүдөөгэй ба поселогий Совет бүхэндэ хошуунай, сомоной, хүдөөгэй ба поселогий ажалшадай депутатуудай Советтэ хунгаха хунгуулийн хошуунай, сомоной, хүдөөгэй ба поселогий комиссинууд байгуулагдаха.

СТАТЬЯ 44. Хунгуулийн Хошуунуудай, Сомоной, Хүдөөгэй ба Поселогий комиссинууд болбол общественнэ организацинуудай ба ажалшадай общественнуудай түлөөлөгшэдхөө байгуулагдаха ба хунгалтаһаа урид 55 хоногхоо доошэ бэшэ байхада, түрүүлэгшэ, түрүүлэгшын орологшо, секретарь ба 2-4 членүүдэй составтайгаар, аймагуудай ажалшадай депутатуудай Советүүдээр баталагдаха.

СТАТЬЯ 45. Хошуунай, Сомоной, Хүдөөгэй ба Поселогий хунгуулийн комисси болбол:

а) хошуунай, сомоной, хүдөөгэй ба поселогий ажалшадай депутатуудай Советүүдтэ хунгалтын ябажа байха үедэ, хунгалтанууд тухай тус Положениин хэлбэрилтэгүйгөөр гүйсэдхэгдэлгы өөрчлөгшөө территория дээрэ хинан хараха; б) хошуунай, сомоной, хүдөөгэй ба поселогий Советүүдтэ хунгаха хунгуулийн комиссинуудай зүббаша ябууланууды зааһан гомодолнууды хаража үзэхэ;

в) Бурят-Монгол АССР-эй Верховно Соведэй Президиумээр тогтоогдохон формын ёһоор, хошуунуудай, сомонуудай, хүдөөгэй ба поселогий Советүүдтэ хунгалта твшнаа хунгуулийн бюллетеньүүдэ бэлдэхэ ба хунгуулийн участково комиссинууды хунгуулийн бюллетеньүүдээр хангаха; г) хошуунай, сомоной, хүдөөгэй ба поселогий ажалшадай депутатуудай Советтэ хунгагдахан депутатууды регистрацилха;

д) хунгалтын хэрэг хүтэлбэринэ, хошуунай, сомоной, хүдөөгэй ба поселогий ажалшадай депутатуудай Советтэ мандатна комиссида тушааха.

СТАТЬЯ 46. Хошуунуудай, сомонуудай, хүдөөгэй ба поселогуудай ажалшадай депутатуудай Советүүдтэ хунгаха хунгуулийн округ бүхэндэ хошуунай, сомоной, хүдөөгэй ба поселогий ажалшадай депутатуудай Советтэ хунгаха хунгуулийн окружной комиссинууд байгуулагдаха.

СТАТЬЯ 47. Хошуунуудай, сомонуудай, хүдөөгэй ба поселогуудай ажалшадай депутатуудай Советүүдтэ хунгаха хунгуулийн Окружной комиссинууд болбол общественнэ организацинуудай ба ажалшадай общественнуудай түлөөлөгшэдхөө байгуулагдаха ба хунгалтаһаа урид 50 хоногхоо, доошэ бэшэ байхада, түрүүлэгшэ, секретарь ба комиссин нэгэ членэй составтайгаар, хошуунай, сомоной, хүдөөгэй ба поселогий Советтэ баталагдаха.

СТАТЬЯ 48. Хошуунай, сомоной, хүдөөгэй ба поселогий ажалшадай депутатуудай Советтэ хунгаха хунгуулийн Окружной комисси болбол:

а) Бурят-Монгол АССР-эй Конституциин ба хунгалтанууд тухай тус Положениин эрэлтэнүүдэ сахижа, хошуунай, сомоной, хүдөөгэй ба поселогий ажалшадай депутатуудай Советтэ депутатуудта кандидатуудад дэбжүүлэгдэлгы регистрацилха;

б) округ соохи хунгалтануудай результатууды тодорхойлохо;

в) хунгагдахан депутата хунгагдахан тухайн үнэмшэлгэ үгэхэ;

г) хунгалтын хэрэг хүтэлбэринэ хошуунай, сомоной, хүдөөгэй ба поселогий хунгуулийн комиссида үгэхэ.

БҮЛЭГ VI

ХУНГУУЛИЙН УЧАСТОГУУД БА ХУНГУУЛИЙН УЧАСТКОВО КОМИССИНУУД

СТАТЬЯ 49. Хунгуулийн бюллетеньүүдэ абахын ба голосууды тоолохын тула, городуудай, сомонуудай, поселогуудай ба сельсоветүүдтэ территория болбол аймагуудай, городуудай, хошуунуудай, сомонуудай, хүдөөгэй ба поселогуудай ажалшадай депутатуудай Советүүдтэ хунгалтад нэгтгэ байха хунгуулийн участогүүдта хубаагдаха.

СТАТЬЯ 50. Хунгуулийн участогүүд хадаа городуудта ажалшадай депутатуудай городской Советүүдээр; районно хубаартай городуудта—ажалшадай депутатуудай районно Советүүдээр; хүдөө нотагуудта—аймагуудай ажалшадай депутатуудай Советүүдээр байгуулагдаха.

СТАТЬЯ 51. Хунгуулийн участогүүд болбол хунгалтаһаа урид 50 хоногхоо доошэ бэшэ байхада байгуулагдаха.

*) Ургэлжлэл. Эхининь „Б-М. Үнөнэй“ уржадэрэй номерто.

СТАТЬЯ 52. 2000 хүнүүдхэ олон бэшэ арадзонтой сомоной, сельсоветтэ ба поселогий территории хадаа, гуримшлэн, хунгуулийн нэгэ участок болоно; 500 наа дээшэ, зүгөөр 2000 хүнүүдхэ олонбаша арадзонтой сомон, село (члс, деревни) бүхэндэ хунгуулийн тусхай участок эмхидхэгдэнэ.

2 мянган хүнүүдхэ дээшэ арадзонтой сомон, сельсовет ба хүдөөгэй населенно пунктын территории хадаа, нэгэ хунгуулийн участогонь 1500-2500 хүнүүдтэй байхаар хараагдажа, хунгуулийн участогүүдта хубаагдаха.

500 хүнүүдхэ доошэ, зүгөөр 300 хүнүүдхэ үсөөнбаша арадзонтой селенинүүдтэ гү, али селенин группда, хэрбээ эдэ селенинүүдхэ хунгуулийн участогтэй центр хүртэр 10 километрхэ дээшэ байгаа наань, хунгуулийн тусхай участогүүд байгуулагдажа болохо.

Жажэхэнүүд поселенинүүдээр олон зарим аймагуудта, 300 хүнүүдхэ доошэ, зүгөөр 50 хүнүүдхэ үсөөн баша арадзонтой хунгуулийн участогүүд байгуулагдажа болоно.

СТАТЬЯ 53. 2000 хүнүүдхэ дээшэ арадзонтой городууд ба поселогүүд хадаа хунгуулийн нэгэ участогонь 1500-2500 хүнүүдтэй байхаар хараагдажа, хунгуулийн участогүүдта хубаагдажа байна.

СТАТЬЯ 54. Военна частьнууд ба военна соединениүүд хадаа 50 хүнүүдхэ доошэ бэшэ ба 1500 хүнүүдхэ дээшэ бэшэ тоото хунгагшадтайгаар хунгуулийн участогүүд болохо.

СТАТЬЯ 55. 50 хүнүүдхэ үсөөн бэшэ хунгагшадтай болничануудай, нарайлагын гэрнүүдтэй, санатори-нуудай ба инвалидуудай гэрнүүдтэй дэргэдэ хунгуулийн тусхай участогүүд байгуулагдаха.

Хэдэн корпусуудтай болничануудта, хэрбээ тэдээн бүхэндэ 50-наа үсөөн бэшэ хунгагшадтай байгаа наань, тус тус корпусуудай дэргэдэ хунгуулийн участогүүд байгуулагдажа болохо.

Тус тус хунгуулийн участогүүдтэ байгуулагдаагүй болничануудта ба бусад эмнэлгын учреждениүүдтэ, хунгуулийн комиссин томилхон членүүдээр болничануудтань ба эмнэлгын учреждениүүдтэ бюллетениүүдэ абалга хэгдэжэ болохо. Пиманүүд ушарнуудта, болничанууд болбол хунгуулийн тусхай хайрсагуудаар хангагдаха байна.

СТАТЬЯ 56. хунгуулийн үдэртэ тамаралгада ябахан, 25-наа доошэ бэшэ хунгагшадтай суднүүдтэ болбол суднынгээ бэшгэдхөн нотагай хунгуулийн округто оролсожо, хунгуулийн тусхай участок байгуулжа шадаха.

Хэрбээ городской гү, али районной ажалшадтэ депутатуудай Советтэ хунгаха хунгуулийн округай нормодо сацуу хунгагшадтай суднануудта, суднын бэшгэдхөн нотага, городской гү, али районной ажалшадтэ депутатуудай Советтэ хунгаха хунгуулийн тусхай округ байгуулагдаха.

СТАТЬЯ 57. хунгуулийн үдэртэ замда ябахан, холые зорихон пассажирскэ поездуудта, „голосовалха эрхнй үнэмшэлгэтэй“ пассажирнууд—хунгагшаднаа бюллетеньүүдэ абахын тула, хунгуулийн участогүүд байгуулагдаха.

СТАТЬЯ 58. хунгуулийн участок бүхэндэ, аймагай, городской, городуддахы районуудай, хошуунуудай, сомонуудай, хүдөөгэй ба поселогүүдтэ ажалшадтэ депутатуудай Советүүдтэ хунгалтын талаар ниттэ хунгуулийн Участково комиссинууд байгуулагдаха.

СТАТЬЯ 59. хунгуулийн Участково комиссинууд болбол общественнэ организацинуудай ба ажалшадтэ общественнуудай түлөөлөгшэдхөө байгуулагдаха ба городуудта—ажалшадтэ депутатуудай городской Советүүдээр, харин районно хубаартай городуудта—районной ажалшадтэ депутатуудай Советүүдээр; хүдөө нотагуудта—аймагай ажалшадтэ депутатуудай Советүүдээр, хунгалтаһаа урид 45 хоногхоо доошэ бэшэ байхада, түрүүлэгшэ, түрүүлэгшын орологшо, секретарь ба 6-10 членүүдтэй составтайгаар баталагдаха.

СТАТЬЯ 60. хунгуулийн Участково комиссинууд болбол:

а) хунгуулийн участог соогоо хунгуулийн бюллетеньүүдэ абалга үйлдэхэ;

б) аймагай, городской, городуддахы районной, хошунай, сомоной, хүдөөгэй ба поселогий ажалшадтэ депутатуудай Советтэ депутата кандидат бүхэн тушаа голосууды тоолохо;

в) голосованиин протоколы, хунгуулийн тусхайта Окружной комиссида, харин бүхы хэрэг хүтэлбэрөө—городской гү, али аймагай ажалшадтэ депутатуудай Советтэ үгэхэ.

БҮЛЭГ VII

ДЕПУТАДУУДА КАНДИДАДУУДЫЕ ТАБИХА ГУРИМ

СТАТЬЯ 61. Бурят-Монгол АССР-эй Конституциин 109-дахы статьягай үндсээр, хунгалтын үедэ, кандидатууд болбол хунгуулийн округуудта табида.

Аймагуудай, городской, городуддахы районуудай, хошуунай, сомонуудай, хүдөөгэй ба поселогүүдтэ ажалшадтэ депутатуудай Советүүдтэ кандидатууды табиха эрхэ болбол общественнэ организацинуудта ба ажалшадтэ общественнуудта хангагдаха габэл: коммунистическэ партийна организацинуудта, профессиональна союзуудта, кооперативуудта, залуушуудай организацинуудта, культурна общественнуудта ба законоор тогтоогдохон гуримай ёһоор регистрацида ороһон, бусад организацинуудта хангагдаха.

СТАТЬЯ 62. Кандидатууды табиха эрхнэ республикн общественнэ организацинуудтэ ба ажалшадтэ общественнуудтэ органууд, мүн тэдэнэй аймагай органууд, тэршлэн предпринятинуудтэ хүдэлмэришэдтэй ба служацинарай, сэрэгтэй частнуудтэ улаанармейнуудтэ нитын суглаанууд, мүн колхозуудта—тарашадай ба совхозуудта—хүдэлмэришэдтэй ба служацинарай нитын суглаанууд бөөлүүлэн гүйсэдхэхэ.

СТАТЬЯ 63. Депутата кандидатууд болбол депутата кандидатуудта табидаһан, тэрэ Окружной хунгуулийн окружной, мүн тэршлэн участков комиссинуудтэ членүүдэнь байжа шадахагүй.

Ургэлжлэлэнэ 2-дохы нюурта.

БУРЯТ-МОНГОЛ АССР-ЭЙ АЙМАГУУДАЙ, ГОРОДУУДАЙ, ГОРОДУУДАХИ РАЙОНУУДАЙ, ХОШУНАЙ, СОМОНУУДАЙ, ХҮДӨӨГЭЙ БА ПОСЕЛОГУУДАЙ АЖАЛШАДАЙ ДЕПУТАДУУДАЙ СОВЕДУУДТА ХУНГАХА ХУНГАЛТАНУУД ТУХАЙ

ПОЛОЖЕНИ

СТАТЬЯ 64. Аймагуудай ажалшадай депутадудай Сөвөдүүдэй деп.тадудта кандидатууды дэбжүүлхэн, общественнэ организацинууд гү, али ажалшадай общественууд бүхэн хадаа хунгалтаһаа урид 35 хоногтоо доошо бэшэ байхада, депутадта кандидатуудаа хунгуулин тусхайта Окружной комиссида регистрацилуулха уялгатай.

СТАТЬЯ 65. Городской, городууддах районудай, хошунай, сомоной ба поселогой ажалшадай депутадудай Сөвөдүүдэй депутадудта кандидатууды дэбжүүлхэн бүхэн общественнэ организацинууд гү, али ажалшадай общественууд болбол хунгалтаһаа урид 20 хоногтоо доошо бэшэ байхада, депутадудта кандидатуудаа хунгуулин тусхайта Окружной комиссида регистрацилуулха уялгатай.

СТАТЬЯ 66. Хунгуулин Окр. жной комиссиууд болбол Бурят-Монгол АССР-эй Конституцин ба хунгалта тухай тус Положенийн эрэлтэнүүдэ сахижа, общественнэ организацинууд ба ажалшадай общественуудар табигдан, депутадудта бүхэн кандидатууды регистрацилха уялгатай.

СТАТЬЯ 67. Депутадудта кандидатууды дэбжүүлхэн общественнэ организацинууд гү, али ажалшадай общественууд хадаа хунгуулин тусхайта Окружной комиссида, доордорсагдан документнууды хүргэхэ уялгатай: а) депутадта кандидатууды дэбжүүлхэн суглаанай гү, али заседанийн президиумэй членүүдэй гартбилгатай, тэдэ членүүдэй наһа, хуудаг нутаг, мүн кандидатууды дэбжүүлхэн организацин нарые зааж, кандидатууды дэбжүүлхэн суглаанай гү, али заседанийн болоһон газар, сэг ба хабаадагшад тосоо зааһан протокол, гадна, депутадта кандидатай обог, нэрэ, алдар, наһа, хуудаг нутаг, партийность ба хэдэг ажалын протокол дотор заагдаха ёһотой; б) тэрэний дэбжүүлхэн организацин зүгһөө, тус хунгуулин округ соо баллотировалагдахы зүбшөөлгэ тухайн депутадта кандидатай мэдүүлгэ.

СТАТЬЯ 68. Ажалшадай депутадудай Сөвөдүүдэй депутадта кандидат хадаа тэрэл Сөвөдтэ нэгэл округ соо голосовалагдаха шадана.

СТАТЬЯ 69. Депутадта кандидатууды регистрацилхаа, аймагай, городской, городууддах районудай, хошунай, сомоной, хүдөөгэй ба поселогой ажалшадай депутадудай Сөвөдтэ хунгаха хунгуулин Окружной комиссин арсалтань хоёр хонгоной болзор соо, хабаата аймагай, городской, городууддах районий, Хошунай, Сомоной, Хүдөөгэй ба Поселогой хунгуулин комиссида гомодолго болохо, тэрэ комиссин шийдхэбэринь эсэслэн шийдхэдэг байха.

СТАТЬЯ 70. Аймагай ажалшадай депутадудай Сөвөдтэ деп.тадта кандидатууды регистрацилагдаһад бүхэн нэрэ, обог, алдар, наһа, хэдэг ажал, партийность ба кандидатууды дэбжүүлхэн общественнэ организацин нарын хунгалтаһаа урид 30 хоногтоо доошо бэшэ байхада тусхайта хунгуулин комиссар тунхаглагдаха.

Городской, хошунай, сомоной, хүдөөгэй ба поселогой ажалшадай депутадудай Сөвөдүүдэй деп.тадта кандидатууд болоһон Окружной комиссиуудаар регистрацилагдаһад тухай мэдэнь, тусхайта Аймагай, Городской, городууддах районий, Хошунай, Сомоной, Хүдөөгэй ба Поселогой хунгуулин комиссар, хунгалтаһаа урид 15 хоногтоо доошо бэшэ байхада тунхаглагдаха.

СТАТЬЯ 71. Ажалшадай депутадудай Сөвөдүүдэй депутадудта кандидатууды регистрацилагдаһад бүгэдэ хунгуулин бюллетениүүдтэ заабол оруулагдаха ёһотой.

СТАТЬЯ 72. Аймагуудай, городской ба городууддах районудай ажалшадай депутадудай Сөвөдүүдтэ хунгаха хунгуулин Окр. жной комиссиууд, мүн тэрэслэн Хошунай, Сомоной, Хүдөөгэй ба Поселогой хунгуулин комиссиууд болбол хунгуулин бюллетениүүдтэ хунгалтаһаа урид 10 хоногтоо доошо бэшэ байхада хунгуулин бүхэн участково комиссиуудта эльгээхэ уялгатай.

СТАТЬЯ 73. Хунгуулин бюллетениүүд болбол тусхайта хунгуулин округой хүнэной хэлэнүүд дээрэ хэблэгдэхэ.

СТАТЬЯ 74. Хунгуулин бюллетениүүд болбол Бурят-Монгол АССР-эй Верховно Сөвөдэй Президиумээр тогтоогдохон формоор ба бүхэн хунгалтаһаа хунгуулин бюллетениүүдээр хангаха тоотойгоор хэблэгдэхэ.

СТАТЬЯ 75. Тусхайта хунгуулин комиссида регистрацилагдаһаа кандидатууд табиглан организаци бүридэ, мүн тэрэслэн Бурят-Монгол АССР-эй гражданин бүридэ, Бурят-Монгол АССР-эй Конституцин 92 статьягай ёһоор, энэ кандидатайнгаа түлөө суглаанууд дээрэ, хэблэлдэ ба бусад аргуудуудар наадгүй агитаци хэжэ эрхэ хангагдана.

БҮЛЭГ VIII ХУНГАЛТЫН ВДЭР

СТАТЬЯ 76. Аймагуудай, городской, городууддах районудай, сомоной, хүдөөгэй ба поселогой ажалшадай депутадудай Сөвөдүүдтэ хунгалта болбол Бурят-Монгол АССР-тэ нийтэ—нэгэн үдэрэй торшо соо үнгэргэгдэхэ.

СТАТЬЯ 77. Хунгалтын үдэр болбол хунгалтын болзорһоо урид хоёр нараһаа доошо бэшэ байхада, Бурят-Монгол АССР-эй Верховно Сөвөдэй Президиумээр, тогтоогдохон. Хунгалта хадаа хүдэлмэрийн бэшэ үдэр хэгдэхэ.

СТАТЬЯ 78. Участково хунгуулин комисси болбол хунгалтын урдах хүүлшин 15 үдэрэй торшо соо үдэрбүри, тунхаглаха зэргээр гү, али бэшэнь ондоо аргуудуудар, хунгалтын үдэр ба хунгалтын болохо газар тухай хунгалтаһаа үргэнээр мэдээсэхэ байна.

БҮЛЭГ IX ГОЛОСОВАНИИН ГУРИМ

СТАТЬЯ 79. Хунгалтаһаа үгэлгэнь, хунгалтын үдэртэ нутагай сагаар үглөөнэй 6 часаа хүйн 12 час хүртэр үйлдэгдэхэ.

СТАТЬЯ 80. Хунгалтын үдэрэй үглөөнэй 6 часа, участково хунгуулин комисси болбол членүүдэ байлсуулан, хунгуулин хайрагууды ба тогтоомол формоор зохёогдохон хунгалтаһаа списогэй байһыне шалгажа, тэрэний хүүлдэ хайрагуудаа хааж ба комиссин тамагаар тамагалжа, голосуудаа үгэлгэдэ орохынь хунгалтаһаа уриха байна. Тамагауудай ба хунгуулин хайрагуудай маягань Бурят-Монгол АССР-эй Верховно Сөвөдэй Президиумээр тогтоогдохон.

СТАТЬЯ 81. Хунгалта бүхэн, голосованин газарта

ерэжэ нювраараа голосовалха, тингээд хунгалтаһаа голо-суудаа үгэлгэнь хунгуулин хайрагуу хунгуулин бюллетениүүдтэ табижа зэргээр үйлдэгдэхэ.

СТАТЬЯ 82. Хунгалта хэжэ байрада бюллетениүүдтэ дүүргэхын тула тусагаар комната гарагагдаха, тэрээн дотор голосованин үедэ голосовалагдаһаа ондоо хөншье, тэрэ тоо соо, участково хунгуулин комиссин членүүдтэ байлсахан хоригдоно; бюллетень дүүргэхэ комнатада нэгэндор хэдэн хунгалтаһаа табижадаа, энэнь нэгэндор табигдаха хунгалтаһаа тоогоор таһалганууд гү, али ширмэнүүд хэгдэн байха ёһотой.

СТАТЬЯ 83. Хунгуулин байрада ерөн хунгалта болбол участково хунгуулин комиссин секретарьта гү, али члендэ нэгэ наа паспортаа, нэгэ наа колхозно книжкээ, нэгэ наа профсоюзна биледээ, нэгэ наа—нюурай ондоо үнэмшэлгэ харуулжа, хунгалтаһаа списогээр шалгананай ба хунгалтаһаа списогтэ тэмдэглэнэний хүүлдэ, тогтоогдохон маягай хунгуулин бюллетениүүдтэ абаха байна.

СТАТЬЯ 84. Хунгалта хэжэ байрада ерөн "Голосовалха эрхын үнэмшэлгэтэй" нюуруудта, хунгалта тухай энэ Положенийн 20 статьягай ёһоор, участково хунгуулин комисси болбол тусагаар списог хэжэ, тэрэнь хунгалтаһаа списогтэ хабаргагдаха.

СТАТЬЯ 85. Хунгуулин бюллетениүүдтэ дүүргэхын түлөө зоруулагдаһан комната соо орожо, хунгалта болбол өөрингөө голосовалһан тэрэ кандидатайгаа фамилие хунгуулин бюллетень бүридэ үлөөжэ, үлгэшдэнь зураха байна; хунгалта болбол энэний хүүлдэ участково хунгуулин комиссин байһан байрада орожо, хунгуулин бюллетениүүдтэ хунгуулин хайрагуу тухай.

СТАТЬЯ 86. Бэшэг мэдэхэгүйн гү, али ямар-нэгэн физическэ дутутайн шалтагаангаар хунгуулин бюллетениүүдтэ өөрөө дүүргэхэ аргагүй байһан хунгалтаһаа хунгуулин бюллетениүүдтэ дүүргэхын тула алидуратай ондоо хунгалтаһаа хунгуулин бюллетениүүд дүүргэгдэжэ байһан комнатада уриха эрхэтэй.

СТАТЬЯ 87. Голосууды үгэлгын үедэ, хунгуулин байрада хунгалтын агитаци абуулжа болохогүй.

СТАТЬЯ 88. Хунгуулин байрадах гуримай түлөө харюусалгыс Участково хунгуулин комиссин түрүүлэгшэ дааха, тингээд тэрэний захиралтань тэндэ байһад бүхэндэ уялгатай.

СТАТЬЯ 89. Хунгалтын үдэрэй хүйн 12 часа, Участково хунгуулин комиссин түрүүлэгшэ болбол голосуудаа үгэлгэнь дүүрхэндэ сонсохо, комиссань хунгуулин хайрагууды нээлгэдэ ороно.

БҮЛЭГ X ХУНГАЛТЫН РЕЗУЛЬТАДУУДЫ ТОДОРХОЙЛО

СТАТЬЯ 90. Участково хунгуулин комиссар голосууды тооложо байһан байрадань, энэнь общественнэ организацинуудна ба ажалшадай общественуудна тусхай агитэмжэтэ түлөөлөгшэд, мүн тэрэслэн хэблэлэй түлөөлөгшэд байлсаха эрхэтэй.

СТАТЬЯ 91. Участково хунгуулин комисси болбол, хайрагуудаа нээгээд, бюллетениүүдтэ округуудаарнь тооложо, үгтэһэн бюллетениүүдтэ голосованида хабаадаһан нюуруудай тоотой сасуулан шалгажа (бюллетениүүдтэ абаһан хунгалтаһаа списогтэ тэмдэглэнэний ёһоор), сасуулан шалгалтынгаа результады хунгуулин округ бүрөөрнь голосованин протоколдо бэшэхэ.

СТАТЬЯ 92. Участково хунгуулин комиссин түрүүлэгшэ болбол Участково хунгуулин комиссин бүхэн членүүдтэ байхадань, голосованин результадууды бюллетень бүрөөрнь сонсохо.

СТАТЬЯ 93. Голосованин үедэ нэгэнхээ үлүү кандидатуудай үлээгдэнэ бюллетениүүд, мүн тэрэслэн тогтоогдохон ондоо маягай ба үнгын бюллетениүүд үнэн бэшэдэ мэдэргэдэхэ.

СТАТЬЯ 94. Хунгуулин бюллетенин үнэн тухай хэжэгүүдтэ гараа наань, асуудалань Участково хунгуулин комиссар голосовалагдан шийдхэгдэжэ, энэнь протоколдо тэмдэглэгдэхэ.

СТАТЬЯ 95. Участково хунгуулин комисси болбол, Бурят-Монгол АССР-эй Верховно Сөвөдэй Президиумээр тогтоогдохон формын ёһоор, хунгуулин округ бүридэ, Участково хунгуулин комиссин бүхэн членүүдээр, тэрэ тоо соо заабол түрүүлэгшээр ба секретаряар гар табигдан, голосованин протоколны хоёр экзemplяраар бэшэхэ.

СТАТЬЯ 96. Участково хунгуулин комиссар, голосованин протоколдо заагдаха ёһотой зүйлүүд:

- а) голосуудаа үгэлгын эхилхэн ба дүүрхэн сэг;
- б) хунгуулин участодохи ба округууддах хунгалтаһаа тоо;
- в) хунгалтаһаа списогэй ёһоор, голосуудаа үгтэһэн хунгалтаһаа тоо;
- г) "голосовалха эрхын үнэмшэлгэнүүдээр" голосуудаа үгтэһэн хунгалтаһаа тоо;
- д) хунгуулин участогаар ба округуудаар үгтэһэн бюллетениүүдтэ тоо;
- е) Участково хунгуулин комиссида ороһон мэдүүлгэнүүдтэ ба гомодолнуудай тобо удхань ба Участково хунгуулин комиссар абтанан шийдхэбэринүүд;
- ж) кандидат бүридэ үгтэһэн голосууды тоололгын результадууд.

СТАТЬЯ 97. Голосууды тоололгын ба протоколнууды бэшэлгын хүүлдэ, комиссин түрүүлэгшэ болбол комиссин бүхэн членүүдтэ байхада, голосованин результады округ бүрөөрнь сонсохо.

СТАТЬЯ 98. Участково хунгуулин комиссар бэшэгдэнэ протоколой нэгэ экзemplярань, тусхайта Окружной хунгуулин комиссида, 24 часа торшо соо нарочнаар эльгэгдэхэ.

СТАТЬЯ 99. Хунгуулин бүхэн бюллетениүүд (үнэ-нүүдтэ тусагаар ба үнэн бэшэдэ мэдэргэдэһэн тусагаар) хадаа участково хунгуулин комиссин тамагаар тамагалдаха ба голосованин протоколнуудай хоёрдох экзemplярууд ба тамагатай хамтадань участково хунгуулин комис-

син түрүүлэгшээр: городуудта—городуудай ажалшад депутатудай Сөвөдүүдтэ; районно хубаартай городуудта—районуудай ажалшад депутатудай Сөвөдүүдтэ, хүдэ-нутагуудта—аймагуудай ажалшад депутатудай Сөвөдүүдтэ хадагаламжада үгтэхэ ёһотой.

СТАТЬЯ 100. Округ бүрһөө депутатудай мандат дань ажалшад депутатудай тусхайта Сөвөдээр баталагдаха хүртэрэнь, хунгуулин бюллетениүүдтэ хадагаламжада хадаа ажалшад депутатудай Сөвөдүүдтэ даалгана.

СТАТЬЯ 101. Аймагай, городской, городууддах районий, хошунай, сомоной, хүдөөгэй ба поселогой ажалшад депутатудай Сөвөдүүдтэ хунгаха Окружной хунгуулин комиссиууд болбол участково хунгуулин комиссиуудаар хүрэгдэнэ протоколнуудай ёһоор, хунгалтын результадууды округуудаарнь тодорхойлон гарааха.

СТАТЬЯ 102. Окружной хунгуулин комиссар голосууды тооложо байһан байрадань, голосууды тоололгын үедэ, энэнь общественнэ организацинуудна ба ажалшад общественуудна тусхай агитэмжэтэ түлөөлөгшэд, мүн тэрэслэн хэблэлэй түлөөлөгшэд байлсаха эрхэтэй.

СТАТЬЯ 103. Окружной хунгуулин комисси болбол Бурят-Монгол АССР-эй Верховно Сөвөдэй Президиумээр тогтоогдохон формын ёһоор, Окружной хунгуулин комиссин бүхэн членүүдээр, тэрэ тоо соо заабол түрүүлэгшээр ба секретаряар гар табигдан, голосованин протоколнууды хоёр экзemplяраар бэшэхэ.

СТАТЬЯ 104. Окружной хунгуулин комиссин протоколдо заагдаха ёһотой зүйлүүд:

- а) округ соохи хунгалтаһаа нийтэ тоо;
- б) голосованида хабаадаһан хунгалтаһаа нийтэ тоо;
- в) депутадта кандидат бүридэ үгтэһэн голосуудай тоо;
- г) Окружной хунгуулин комиссида ороһон мэдүүлгэнүүдтэ ба гомодолнуудай тобо удхань ба Окружной хунгуулин комиссар абтанан шийдхэбэринүүд.

СТАТЬЯ 105. Ажалшад депутатудай Сөвөдүүдтэ хунгаха хунгуулин комиссиуудай заседаниуудань, энэнь тадаанда комиссин бүхэн соотавай хахаднаа ехэнхэ байлсаа наань, үнэн хүсэтэйдэ тоологдохо.

СТАТЬЯ 106. Хунгуулин комиссиууддах бүхэн аордалуудань голосуудай эгээлэй олонхёор шийдхэгдэхэ, голосуудай тэнсээ наань—түрүүлэгшын голосуудаа үгтэһэн тэнсээ булха.

СТАТЬЯ 107. Голосууды тоололгын дүүрхэнэй хүдэ 24 часаа орой бэшэ, Окружной хунгуулин комисси түрүүлэгшэ болбол протоколдо дугтылан тамагалжа, тусхайта Аймагай, Городской, городууддах Районий, Хошунай, Сомоной, Хүдөөгэй ба Поселков хунгуулин комиссида нарочнаар эльгээхэ уялгатай.

СТАТЬЯ 108. Голосуудай абсолютна олонхине, тэрэ округ соо үгтэһэн ба үнэндэ мэдэргэдэн бүхэн голосууд хахаднаа олонхине абтан, ажалшад депутатудай Сөвөдтэ депутатид кандидат болбол хунгалтаһаа тоолс.

СТАТЬЯ 109. Протоколдо гар табигланайгаа хүүлгын результадууды сонсохо, депутадта хунгалтаһаа кандидата хунгалтаһаанай тухай үнэмшэлгэ үгэхэ байһан хунгалтаһаанай тухай үнэмшэлгын формонь, Бурят-Монгол АССР-эй Верховно Сөвөдэй Президиумээр тогтоогдохон.

СТАТЬЯ 110. Хэрбээ округ соохи кандидатуудай генииншые голосуудай олонхине абаагүй наань, хунгалтын результадууды сонсохо, Окружной хунгуулин комисси болбол энэнь тухайда протокол дотороо тусагаар тэмдэглэжэ, Аймагай, Городской, городууддах Районий, Хошунай, Сомоной, Хүдөөгэй ба Поселков хунгуулин комиссида мэдээсэхэ ба башанһаа орохынь голосууды абтанан хоёр кандидатуудай дахин баллотировань сонсохо, мүн тэрэслэн дахин баллотировкын үдэр хунгалтын нэгэдэх тур үнгэрһэнһөө хойшо хоёр болзорһоо орой бэшээр томилхо.

СТАТЬЯ 111. Хэрбээ, округ соо үгтэһэн голосууд тоонь энэ округ соо голосовалха эрхэтэй байһан хунгалтаһаа хахаднаа үсөөхын байгаа наань, Окружной хунгуулин комисси болбол энэнь тухайда протокол дотороо тусагаар тэмдэглэжэ, Аймагай, Городской, городууддах Районий, Хошунай, Сомоной, Хүдөөгэй ба Поселков хунгуулин комиссида дары мэдээсэхэ, тингээд энэ ушар Аймагай, Городской, городууддах Районий, Хошунай, Сомоной, Хүдөөгэй ба Поселков хунгуулин комисси болбол түрүүлгын хунгалтаһаа хойшо хоёрнеделин болзор орой бэшэ, шэнэ хунгалта томилхо.

СТАТЬЯ 112. Депутадудта кандидатууды дахин баллотировкалха, мүн тэрэслэн үнэн бэшэдэ мэдэргэдэн орондо хэгдэхэ шэнэ хунгалтанууд болбол түрүүлгын хунгалта зохёогдохон, хунгалтаһаа списогэй ёһоор ба хунгалта тухай энэ Положенийтэ зохилдуулан хэгдэхэ байна.

БҮЛЭГ XI ГРАЖДАНУДАЙ ХУНГУУЛИН ЭРХЭНҮҮДЫЕ ЭБДЭНЭЙ ТҮЛӨӨ ХАРЮУСАЛГА

СТАТЬЯ 113. Бурят-Монгол АССР-эй ажалшад депутатудай Сөвөдүүдтэ хунгаха ба хунгалтаһаа эрхээ баллотировань, Бурят-Монгол АССР-эй гражданида хүсэлтэ, мэхэлэлтэ, заналта гү, али эдишэ үгэхэ мэтээр хэһэн, хөншье хадаа—хоёр жэл хүртэр болзороор сүлдэ хаһагдан хэһэгдэхэ.

СТАТЬЯ 114. Хунгуулин документнууды хуурман хэһэн гү, али мэдэһээр байжа голосууды буруугаар олоһон, Сөвөдэй тусаалта нюур гү, али хунгуулин комиссин член болбол гурбан жэл хүртэр болзороор сүлдэ хаһагдан хэһэгдэхэ.

Бурят-Монгол АССР-эй Верховно Сөвөдэй Президиумэй түрүүлэгшэ—Г. БЕЛЫГАЕВ.
Бурят-Монгол АССР-эй Верховно Сөвөдэй Президиумэй секретарь—О. ИНКЕЕВА.

Харюусалгата редактор Р. БИМБАЕВ.